

ראש השנה ח

ארבעה ראשי שנים הם. באחד בניסן - ראש השנה למלכים ולרגלים, באחד באלול - ראש השנה למעשר בהמה. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: באחד בתשרי. באחד בתשרי - ראש - השנה לשנים, ולשמיטין, וליובלות, לנטיעה, ולירקות. באחד בשבט - ראש השנה לאילן, כדברי בית שמאי, בית הלל אומרים: **בחמשה עשר בו.**

שאלה ותשובה: מני? רבי מאיר היא, דתנן **רבי מאיר אומר: באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה. קושי:** ולרגלים מני - רבי שמעון היא? אימא סיפא: **רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: באחד בתשרי,** רישא וסיפא רבי שמעון ומציעתא רבי מאיר? **תירוץ:** אמר רב יוסף: רבי היא, ונסיב לה אליבא דתנאי; ברגלים סבר לה כרבי שמעון, ובמעשר בהמה סבר לה כרבי מאיר **קושי:** אי הכי ארבעה? חמשה הוו!

	למלכים	באחד בניסן
ר' שמעון	לרגלים	ט"ו בניסן
ר' מאיר	מעשר בהמה	אחד באלול
ר' שמעון מעשר בהמה	לשנים ולשמיטין וליובלות לנטיעה ולירקות ולר' אלעזר ור' שמעון למעשר בהמה	א' תשרי
	לאילנות	ט"ו בשבט/א' בשבט

תירוץ 1: אמר רבא: ארבעה לדברי הכל; לרבי מאיר ארבעה - דל רגלים, לרבי שמעון ארבעה - דל מעשר בהמה.

ר' שמעון	ר' מאיר	
א' ניסן - מלכים	א' ניסן - מלכים	1
ט"ו ניסן - רגלים	א' אלול - מעשר בהמה	2
א' תשרי - מעשר בהמה, שנים שמיטין...	א' תשרי - שנים שמיטין...	3
ט"ו שבט - אילנות	ט"ו שבט - אילנות	4

תירוץ 2: רב נחמן בר יצחק אמר: ארבעה חדשים, ובהן כמה ראשי שנים.

מלכים ורגלים	ניסן	1
מעשר בהמה	אלול	2
שנים שמיטין...	תשרי	3
אילנות	שבט	4

קושי על שני התירוצים: מיתיבי: **ששה עשר בניסן ראש השנה לעומר, ששה בסיון ראש השנה לשתי הלחם.** לרבא - ליתני ששה, לרב נחמן בר יצחק - ליתני חמשה!

	שאר ראשי שנים במשנתנו	עומר ושתי הלחם	
קושי 1: והרי רגלים, דלא חיילי מאורתא וקחשיב! תירוץ: כיון שצריך לאיתויי מעיקרא מיחייב וקאי קושי 2: והרי יובלות, דלא חיילי מאורתא וקחשיב! תירוץ: רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא היא, דאמר: מראש השנה חייל יובל	חל מהערב	חל מהבוקר	תירוץ 1
קושי 1: והרי רגלים, מידי דתלי במעשה וקא חשיב! תירוץ: בל תאחר ממילא חייל. קושי 2: והרי יובלות! תירוץ: רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא היא	לא תלוי במעשה	תלוי במעשה	תירוץ 2
קושי: באחד בשבט כבית שמאי! תירוץ: הכי קאמר: שלשה לדברי הכל, באחד בשבט מחלוקת בית שמאי ובית הלל.	חלים בראש חודש	אינם חלים בראש חודש	תירוץ 3

המקור למחלוקת על מעשר בהמה

ר' אלעזר ור' שמעון – א' בתשרי	ר' מאיר – א' באלול	
אימתי זכשו כריס הזאן - בזמן שיתועטו א"ל ישירי אימתי שבלים אומרות שירה - בניסן, מתעברות בניסן ויולדות באלול, ראש השנה שלהן תשרי קושי : הכתיב ועמקיס יעטפו כרי ! תירוץ : ההוא בחרפייתא, דאתיין מאדר	אימתי זכשו כריס הזאן - בזמן שעמקיס יעטפו כרי . ואימתי עמקיס יעטפו כרי - באדר. מתעברות באדר ויולדות באב, ראש השנה שלהן – אלול קושי : הא כתיב יתועטו א"ל ישירי תירוץ : ההוא באפלתא, דהויין בניסן	ר' יוחנן - ושניהם מקרא אחד דרשו, שנאמר (תהלים סה) זכשו כריס הזאן ועמקיס יעטפו כרי יתועטו א"ל ישירי
בשלמא לרבי מאיר - כדכתיב זכשו כריס הזאן , בזמן שעמקיס יעטפו כרי , ואיכא נמי יתועטו א"ל ישירי . אלא לרבי אלעזר ורבי שמעון, איפכא מיבעי ליה: זכשו כריס הזאן - בזמן שיתועטו א"ל ישירי , ואיכא נמי דעמקיס יעטפו כרי !		דחייית דברי ר' יוחנן
מה מעשר דגן – ראש השנה שלו תשרי ↓ אף מעשר בהמה – ראש השנה שלו תשרי	מה מעשר דגן – סמוך לגמרו עישורו ↓ אף מעשר בהמה – סמוך לגמרו עישורו	רבא - דכולי עלמא זכשו כריס הזאן - בזמן שעמקיס יעטפו כרי , באדר. והכא בהאי קרא קמיפלגי: (דברים יד) עשר תעשר בשני מעשרות הכתוב מדבר, אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן

באחד בתשרי ראש השנה לשנים

שאלה: למאי הלכתא?

תשובה 1: אמר רב פפא: לשטרות. דתנן: **שטרי חוב המוקדמין - פסולין, והמאוחרין - כשירין**

באחד בתשרי ראש השנה לשנים	באחד בניסן ראש השנה למלכים	קושי
למאי הלכתא? אמר רב פפא: לשטרות. דתנן: שטרי חוב המוקדמין - פסולין, והמאוחרין - כשירין	למאי הלכתא? אמר רב חסדא: לשטרות. דתנן: שטרי חוב המוקדמין - פסולין, והמאוחרין - כשירין	
למלכי אומות העולם	למלכי ישראל	תירוץ 1
אלא הא דאמר רב חסדא: לא שנו אלא למלכי ישראל, אבל למלכי אומות העולם - מתשרי מניין, רב חסדא מתנייתין אתא לאשמועינן?		קושי
לא, רב חסדא קראי אתא לאשמועינן		תירוץ 1
רב חסדא כרבי זירא מתני לה, דרבי זירא אמר: לתקופה, ורבי אלעזר היא, דאמר: בתשרי נברא העולם.		תירוץ 2

תשובה 2: רב נחמן בר יצחק אמר: לדין. דכתיב (דברים יא) **נראשית הפנה ועג אחרית פנה** - מראשית השנה נידון מה יהא בסופה.

שאלה ותשובה: ממאי דתשרי הוא - דכתיב (תהלים פא) **תקעו כחש שופר ככסה ציון חגט**,

איזהו חג שהחדש מתכסה בו - הוי אומר זה ראש השנה וכתוב (תהלים פא) **כי תק ציפרא**

הוא משפט ציפרי עקב.

באחד בתשרי ראש השנה לשנים

רב פפא	רבי זירא	רב נחמן בר יצחק
לשטרות	לתקופה	לדין

ויקרא פרק כה

מקור: מנלן? דכתיב (ויקרא כה) **וכשנה הפסיעת סכת סכתו יהיה זאוו**, וגמר **שנה שנה** מתשרי, דכתיב (דברים יא) **טראשית השנה**.

קושי: ולגמור **שנה שנה** מניסן, דכתיב (שמות יב) **ראשון הוא זכס זחגשי השנה**.
תירוץ: דנין שנה שאין עמה חדשים משנה שאין עמה חדשים, ואין דנין שנה שאין עמה חדשים משנה שיש עמה חדשים.

וליובלות.

קושי: יובלות באחד בתשרי הוא? יובלות בעשרה בתשרי הוא! דכתיב (ויקרא כה) **כיוס הכפריס**

תעבירו שופר!

תירוץ: הא מני - רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא היא. דתניא:

חכמים	רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא
שנים אתה מקדש, ואי אתה מקדש חדשים	(ויקרא כה) וקשתס את שנת החמשיס שנה , מה תלמוד לומר? לפי שנאמר כיוס הכפריס , יכול לא תהא מתקדשת אלא מיום הכפורים ואילך - תלמוד לומר וקשתס את שנת החמשיס , מלמד שמתקדשת והולכת מתחילתה. מכאן אמר רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא: מראש השנה עד יום הכפורים לא היו עבדים נפטרין לבתיהן ולא משתעבדין לאדוניהם, אלא אוכלין ושותין ושמחין ועטרותיהן בראשיהן. כיון שהגיע יום הכפורים - תקעו בית דין בשופר, נפטרו עבדים לבתיהן, ושדות חוזרות לבעליהן.
יכז היא שנת החמשיס שנת חמשים אתה מונה, ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת. לאפוקי מדרבי יהודה, דאמר: שנת חמשיס עזרה זכאן וזכאן. קא משמע לן דלא.	תניא אידך: יכז היא, מה תלמוד לומר? לפי שנאמר וקדשתם את שנת החמשים, יכול כשם שמתקדשת והולכת מתחילתה כך מתקדשת והולכת בסופה, ואל תתמה, שהרי מוסיפין מחול על קדש - תלמוד לומר (ויקרא כה) יכז היא שנת החמשיס - שנת החמשים אתה מקדש, ואי אתה מקדש שנת החמשים ואחת.

ויקרא פרק כה

(ח) וספרת לך שבע שבתות שנים שבע שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה:

(ט) והעברת שופר תרועה בחדש השבעי בעשור לחדש **ביום הכפריס תעבירו שופר בכל ארצכם**:

(י) **וקדשתם את שנת החמשים שנה** וקראתם דרור בארץ לכל ישביה יובל הוא תהיה לכם ושבתם איש אל אחזתו ואיש אל משפחתו תשבּו:

(יא) **יובל הוא שנת החמשים שנה** תהיה לכם לא תזרעו ולא תקצרו את ספיחיה ולא תבצרו את נזריה:

(יב) כי יובל הוא קדש תהיה לכם מן השדה תאכלו את תבואתה:

(יג) בשנת היובל הזאת תשבּו איש אל אחזתו: